

ÈTICA MATERIAL / ÈTICA FORMAL

ARISTÒTIL, Neix a Estagira 384 aC. El seu pare fou un metge al servei del rei de Macedònia. Ingressà l'any 366 en l'acadèmia Platònica i l'abandonà a la mort de Plató (348 aC.). L'any 343 aC. torna a Macedònia on fou mestre d'Alexandre Magne. 335 aC. Torna a Atenes i fundà la seva pròpia escola: El Liceu (annex al temple d'Apol.lo Lici). 323 aC. Fuig d'Atenes (Mort d'Alexandre Magne) 322 aC. Mor a l'illa d'Eubea.

La teoria ètica d'Aristòtil es desenvolupa en tres llibres: La gran Ètica, Ètica a Eudem, i Ètica a Nicòmac. És en aquest últim, dedicat al seu pare, on es troba l'expressió més madura de la seva teoria.

L'ètica aristotèlica es fonamenta en la creença que totes les coses i totes les accions tendeixen a un fi o bé que estan subordinades a altres fins o béns superiors i, en última instància a un fi últim o bé suprem i constata que hi ha un acord general en anomenar-lo felicitat, encara que no hi ha acord en el que pot ser aquesta felicitat.

Així, l'ètica d'Aristòtil és una ètica finalista o Teleològica perquè parteix del supòsit que tot tendeix a un fi. Aleshores una acció serà bona o dolenta si aconsegueix la seva finalitat; per exemple:

Estudiar - Serà bo si s'aconsegueix la finalitat proposada: Aprovar, assolir nous coneixements...
Treballar: Tenir diners, realitzar-se...

Ara bé aquesta finalitat que hem descrit té també una finalitat, per això és important saber quina és la finalitat última de tota acció. Per Plató era ser bo i essent-ho s'era feliç, en canvi per Aristòtil és la mateixa felicitat el fi últim. Aquesta teoria que considera que la felicitat és el fi últim s'anomena Eudaimonista. Però, seguint la teoria aristotèlica, podem dir que si som feliços serem bons? Per contestar aquesta pregunta primer haurem de saber com s'aconsegueix i en què consisteix la felicitat. Això ens condueix a analitzar la felicitat, i partint de la idea de què la felicitat és un bé, Aristòtil dedueix que el bé de qualsevol cosa s'ha de cercar en allò que la fa apte per complir amb la seva funció natural = virtut, per la qual cosa el bé de l'home s'haurà de cercar en la seva funció pròpia que és l'activitat racional. Dit d'una altra manera, la virtut ens permet aconseguir la felicitat i aquesta consisteix en actuar d'acord amb la virtut.

La virtut, segons Aristòtil, és trobar el terme mitjà entre l'excés (vici) i el defecte; aquest terme mitjà s'aconsegueix amb la pràctica o hàbit (ethos). En definitiva, la virtut es presenta com l'hàbit d'evitar els extrems en les nostres accions.

Hi ha diferents tipus de virtuts:

- Virtuts Intel·lectuals (dianoètiques, que poden ser ensenyades): Saviesa, activitat racional de l'ànima, vida contemplativa, la qual proporciona la màxima felicitat.
- Virtuts Morals (ètiques, que són les que ens fan bons o dolents: Prudència, valor, voluntat, coratge...

Aristòtil atesa la naturalesa social de l'humà, que només es pot realitzar plenament en la societat, culmina l'ordre de les virtuts morals amb la Justícia.

*****

KANT Immanuel (1724 - 1804) Va néixer i viure a Königsberg (Prússia oriental) . Va dedicar tota la seva vida a l'estudi de la filosofia i de la ciència. També es va preocupar per l'Ètica en les seves obres : *Fonamentació de la metafísica dels costums i Crítica a la Raó Pràctica*. A través d'aquests estudis mostra la seva intenció de contribuir a la realització de la humanitat com una comunitat dirigida : pel respecte al Deure, considerat com a dignitat fonamental de la persona ; i per un exercici lliure del Dret.

El Deure

"El deure és la necessitat d'una acció per respecte a la llei. (...) Una acció feta per deure ha de prescindir de tot influx de la inclinació i amb ella, de qualsevol objecte de la voluntat. Així, ja no resta altra cosa que pugui determinar la voluntat sinó, objectivament, la llei, i subjectivament, el pur respecte per aquesta llei pràctica."

L'imperatiu (obligació) moral " L'imperatiu categòric (moral) , per tant, és únic i precisament aquest: - Actua només segons aquella màxima (norma moral) per la qual puguis al mateix temps voler que ella esdevingui una llei universal. Un individu es veu empès per la necessitat a demanar que li prestin diners. Ell sap molt bé que no podrà tornar-los però també veu que no li prestaran res si no promet fermament de tornar-ho en un temps determinat..."

La màxima de la seva acció s'expressaria així: "Quan cregui que necessito diners, els demanaré prestats i prometre tornar-los, encara que sàpiga que no ho faré mai "... És just?... Què passaria si la meva màxima esdevingués una llei universal? Aquí veig tot seguit que mai no podrà valer com a llei universal. " FRAGMENTS :Fonamentació de la metafísica dels costums

FORMULACIONS DE L'IMPERATIU KANTIÀ

Kant considera que els manaments morals han de ser imperatius categòrics i no pas hipotètics: l'imperatiu hipotètic diu, p.ex.: "no he de mentir, perquè vull conservar la meua honra."; l'imperatiu categòric, en canvi, diu: "no he de mentir, encara que mentir no em reporti cap vergonya." Els imperatius categòrics, per tant, tenen una validesa universal, per a tots els éssers racionals al marge dels seus sentiments, desigs i interessos. La llei universal és, en conseqüència una llei formal i no pas un principi amb contingut material. En tant que formal, la llei moral s'expressa com un imperatiu categòric, del qual hom troba fins a cinc formulacions a la *Metafísica dels Costums*

1. Fòrmula bàsica: "actua segons aquella màxima que al mateix temps pot convertir-se ella mateixa en llei universal."

2. Fòrmula naturalista: "actua segons màximes que puguin prendre's al mateix temps elles mateixes per objecte com a lleis universals de la naturalesa."

3. Fòrmula humanista: "actua com si tu la Humanitat així en la teua persona com en la de qualsevol altre hagi de ser considerada sempre com una finalitat i mai no com un mitjà."

4. Fòrmula autonòmica: "actua sempre segons aquella màxima la universalitat de la qual tu puguis voler al mateix temps com a llei universal"

5. Fòrmula de regne dels fins: "actua en cada moment com si tu, a través de les teves màximes, fossis membre legislador del Regne dels fins. Malgrat que en cadascuna d'aquestes formulacions s'hi destaca un aspecte concret, Kant les considerarà sempre amb idèntic valor. L'anomenada llei natural sembla expressar l'imperatiu categòric com si fos tan universal com una llei natural. La fórmula humanista subratlla una premissa fonamental de Kant segons la qual "tots els éssers humans, en efecte, estan sotmesos a la llei segons la qual cada un d'ells mai no ha de tractar-se ell mateix ni tractar tots els altres simplement com a mitjans, sinó sempre al mateix temps com a fins en si." La consideració de tota persona i la seva dignitat esdevé, d'aquesta manera, una llei objectiva. La fórmula "autonòmica" identifica un altre aspecte fonamental de l'ètica kantiana: que l'home pugui decidir el que fa pressuposa una voluntat que influeix en l'acció. La voluntat és però autònoma només quan és lliure i no pas heterònoma i a partir d'aquesta premissa introdueix un concepte fecund: el Regne dels Fins, el qual descriu l'estat ideal en què "tots els éssers racionals estan sotmesos a la llei" segons la qual cada un d'ells mai no ha de tractar-se ell mateix ni tots els altres simplement com a mitjans, sinó sempre al mateix temps com a fins en si."